

Czy w Warszawie potrzebne są nowe pomniki?

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 9 stycznia 2017 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

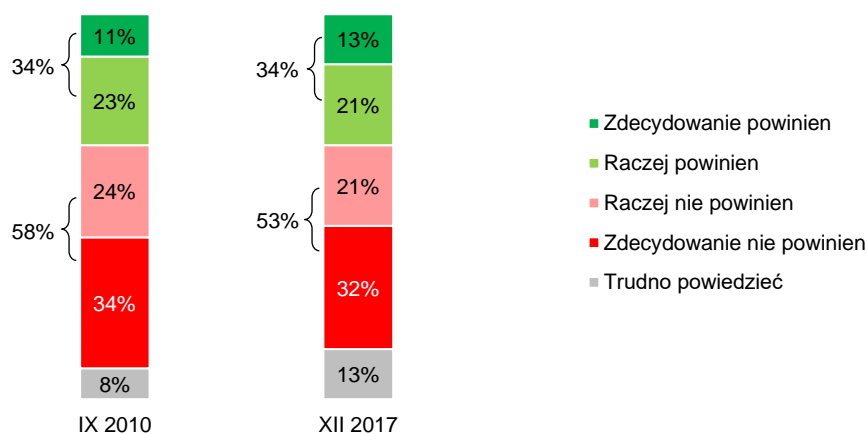
Na przypadającą 10 kwietnia 2018 roku ósmą rocznicę katastrofy smoleńskiej zapowiadane jest odsłonięcie w Warszawie pomnika upamiętniającego jej ofiary oraz pomnika Lecha Kaczyńskiego, który zginął w tej katastrofie pełniąc urząd Prezydenta RP, a wcześniej (w latach 2002–2005) był prezydentem m.st. Warszawy. W grudniowym badaniu¹ ponownie zapytaliśmy Polaków o stosunek do budowy tych pomników.

CZY W WARSZAWIE POWINIEN STANĄĆ POMNIK PREZYDENTA LECHA KACZYŃSKIEGO?

Tak jak we wrześniu 2010 roku², obecnie do zwolenników budowy w Warszawie pomnika prezydenta Lecha Kaczyńskiego zalicza się 34% badanych. Przeciwnicy jego powstania nadal stanowią większość ankietowanych (53%), choć w porównaniu z rokiem 2010 nieco zmalał ich odsetek, a przybyło osób niemających wyrobionego zdania w tej kwestii (po 5 punktów procentowych). Warto dodać, iż grupa zdecydowanych przeciwników pomnika Lecha Kaczyńskiego w Warszawie (32%) jest niemal tak samo liczna jak grupa jego zdecydowanych i umiarkowanych zwolenników (łącznie 34%).

CBOS

RYS. 1. Czy, Pana(i) zdaniem, w Warszawie powinien stanąć pomnik upamiętniający prezydenta Lecha Kaczyńskiego czy też nie powinien?

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (331) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganych komputerowo (CAPI) w dniach 1–7 grudnia 2017 roku na liczącej 925 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

² Por. komunikat CBOS „Czy prezydent Lech Kaczyński powinien mieć pomnik w Warszawie”, październik 2010 (oprac. K. Pankowski).

Wielozmiennowe analizy statystyczne³ wykazały, iż stosunek do budowy w Warszawie pomnika prezydenta Lecha Kaczyńskiego związany jest przede wszystkim z afiliacjami partyjnymi badanych, przy czym zwolennicy jego budowy dominują jedynie wśród osób zamierzających głosować w ewentualnych wyborach do Sejmu na listy firmowane przez Prawo i Sprawiedliwość (łącznie 58%, w tym 31% stanowią zdecydowani zwolennicy jego powstania). W pozostałych największych potencjalnych elektoratach oraz wśród badanych zamierzających pójść na wybory, ale niezdecydowanych na kogo oddać głos, większość stanowią natomiast przeciwnicy takiego pomnika. Należy też zauważyć, że o ile w przypadku sympatyków Platformy Obywatelskiej i Nowoczesnej na ogół jest to sprzeciw zdecydowany (odpowiednio: 48% i 40%), o tyle sympatycy Kukiz'15 najczęściej wyrażają go w sposób umiarkowany (43%). Warto przypomnieć, iż także we wrześniu 2010 roku zwolennicy budowy w Warszawie pomnika prezydenta Lecha Kaczyńskiego dominowali jedynie w potencjalnym elektoracie PiS⁴.

TABELA 1

Czy, Pana(i) zdaniem, w Warszawie powinien stanąć pomnik upamiętniający prezydenta Lecha Kaczyńskiego czy też nie powinien?	Na kandydata której partii/inicjatywy politycznej głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?				
	Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	Platforma Obywatelska RP	Kukiz'15	Nowoczesna	Trudno powiedzieć, jeszcze nie wiem, waham się
	w procentach				
Zdecydowanie powinien	31	1	6	9	2
Raczej powinien	27	16	16	23	27
Raczej nie powinien	17	25	43	24	18
Zdecydowanie nie powinien	11	48	24	40	37
Trudno powiedzieć	13	10	11	4	16

Opinie w tej kwestii istotnie różnicują również deklarowane poglądy polityczne, przy czym zwolennicy budowy w Warszawie pomnika prezydenta Lecha Kaczyńskiego – tak jak przed siedmioma laty – dominują jedynie wśród osób identyfikujących się z prawicą (52%). Spośród zmiennych społeczno-demograficznych na stosunek do powstania takiego pomnika najbardziej wpływa wiek i wykształcenie badanych – jego zwolennikami najczęściej są respondenci najstarsi (52% wśród tych, którzy ukończyli 65 rok życia) i najślabiej wykształceni (50% wśród mających wykształcenie podstawowe lub gimnazjalne) – zob. tabelę aneksową nr 1. Warto tu przypomnieć, iż we wrześniu 2010 roku zwolennikami budowy pomnika Lecha Kaczyńskiego relatywnie często byli też młodzi ludzie (38% w grupie wiekowej 18–24 lata oraz 40% wśród mających od 25 do 34 lat), natomiast – tak jak obecnie – jedynie wśród badanych z wykształceniem podstawowym więcej było głosów za (43%) niż przeciw (41%).

³ Wykorzystano moduł IBM SPSS Decision Trees.

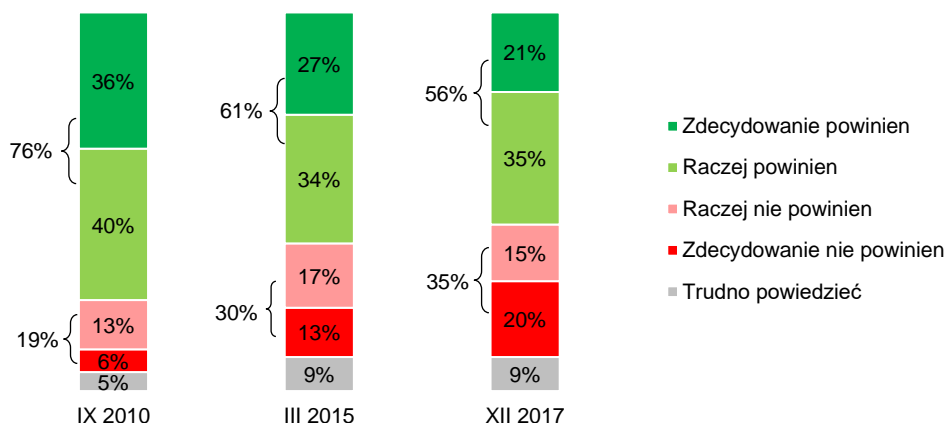
⁴ Zob. przypis 2.

CZY W WARSZAWIE POWINIEN STANĄĆ POMNIK WSZYSTKICH OFIAR KATASTROFY SMOLEŃSKIEJ?

Wraz z upływem czasu maleje liczba zwolenników, a rośnie liczba przeciwników budowy w Warszawie pomnika upamiętniającego ofiary katastrofy smoleńskiej. Warto przypomnieć, że o ile na początku września 2010 roku (pięć miesięcy po katastrofie) pomysł wzniesienia pomnika wyłącznie dla zachowania pamięci o prezydencie Lechu Kaczyńskim wzbudzał kontrowersje, o tyle koncepcja upamiętnienia w ten sposób wszystkich ofiar tej katastrofy nie budziła wątpliwości zdecydowanej większości badanych⁵. Po upływie niemal pięciu lat od katastrofy⁶ znacząco zmniejszył się (z 76% do 61%) odsetek zwolenników budowy pomnika, a zarazem zwiększył – przeciwników tej inicjatywy (z 19% do 30%). Obecnie do zwolenników budowy takiego pomnika zalicza się 56% dorosłych Polaków, natomiast 35% uważa, że nie powinno się go stawiać. Widać zatem, że w ciągu ostatnich dwóch i pół roku po raz kolejny ubyło jego zwolenników (tym razem o 5 punktów procentowych) i jednocześnie przybyło przeciwników (o 5 punktów procentowych).

CBOS

RYS. 2. Czy, Pana(i) zdaniem, w Warszawie powinien stanąć pomnik upamiętniający wszystkie ofiary katastrofy smoleńskiej czy też nie?

⁵ Zob. przypis 2.

⁶ Por. komunikat CBOS „Przed piątą rocznicą katastrofy smoleńskiej”, kwiecień 2015 (oprac. B. Badora).

Wielozmiennowe⁷ analizy statystyczne wskazują, iż stosunek do budowy w Warszawie pomnika ofiar katastrofy smoleńskiej niezmiennie jest bardzo upolityczniony – najbardziej różnicują go poglądy polityczne badanych oraz ich afiliacje partyjne. Tak jak dwa i pół roku temu, najwięcej zwolenników jego budowy jest wśród respondentów o orientacji prawicowej, ponadto w tej grupie poparcie dla budowy takiego pomnika jeszcze nieco wzrosło (z 68% w roku 2015 do 73% w 2017). Jednocześnie spadło poparcie dla powstania w Warszawie pomnika ofiar katastrofy smoleńskiej wśród badanych definiujących swoje poglądy polityczne jako centrowe (z 62% do 50%) oraz tych, którzy nie potrafią określić swojej orientacji politycznej na osi lewica–centrum–prawica (z 59% do 46%). Najwięcej przeciwników jego budowy jest wśród osób identyfikujących się z lewicą (obecnie 46%) – por. tabelę aneksową nr 2. Opinie badanych o poglądach lewicowych są w tej kwestii bardzo stabilne.

Tak jak w przypadku poparcia dla budowy w Warszawie pomnika Lecha Kaczyńskiego, pozytywnym stosunkiem do wzniesienia pomnika wszystkich ofiar katastrofy smoleńskiej wyróżniają się respondenci deklarujący zamiar głosowania w ewentualnych wyborach do Sejmu na listy firmowane przez Prawo i Sprawiedliwość (74% z nich opowiada się za jego powstaniem, w tym 36% stanowią zdecydowani zwolennicy). W pozostałych największych potencjalnych elektoratach opinie są dość podzielone, przy czym nieznacznie więcej jest zwolenników niż przeciwników budowy takiego pomnika.

TABELA 2

Czy, Pana(i) zdaniem, w Warszawie powinien stanąć pomnik upamiętniający wszystkie ofiary katastrofy smoleńskiej czy też nie?	Na kandydata której partii/inicjatywy politycznej głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?				
	Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	Platforma Obywatelska RP	Kukiz'15	Nowoczesna	Trudno powiedzieć, jeszcze nie wiem, waham się
	w procentach				
Zdecydowanie powinien	36	15	16	21	9
Raczej powinien	38	34	33	25	39
Raczej nie powinien	12	19	25	19	12
Zdecydowanie nie powinien	6	28	9	25	25
Trudno powiedzieć	8	5	17	9	15

Spośród analizowanych zmiennych społeczno-demograficznych stosunek do budowy w Warszawie pomnika wszystkich ofiar katastrofy smoleńskiej najbardziej różnicuje wiek badanych, przy czym poparcie dla tej inicjatywy najrzadziej deklarują badani w wieku 25–44 lata, a najczęściej – osoby, które ukończyły 65 lat (por. tabelę aneksową nr 2).

⁷ Wykorzystano moduł IBM SPSS Decision Trees.

Wraz z upływem czasu od katastrofy smoleńskiej wyraźnie maleje poparcie, a zarazem rośnie sprzeciw wobec budowy w Warszawie pomnika wszystkich jej ofiar. W tym kontekście warto zwrócić uwagę, iż od września 2010 roku nie zmienił się odsetek zwolenników budowy pomnika Lecha Kaczyńskiego, natomiast nieco zmniejszył się odsetek jego przeciwników. O ile jednak większość Polaków opowiada się za budową pomnika upamiętniającego wszystkie ofiary tragedii z 10 kwietnia 2010 roku, o tyle powstanie w Warszawie monumentu upamiętniającego prezydenta Lecha Kaczyńskiego wywołuje sprzeciw większości respondentów. Warto też dodać, iż zdecydowani zwolennicy powstania obu pomników stanowią obecnie 11% ogółu badanych, a zdecydowani przeciwnicy ich budowy – 17% ogółu.

Opracowała

Barbara Badora